

Maud Olofssons Almedalstal den 30 juni 2009

Det talade ordet gäller

--- Jämställdhet ---

Visste ni att den som följt Almedalsveckan sedan starten för 41 år sedan har kunnat lyssna på över 200 talare? Själv står jag här för sjunde gången. Har någon av er mot förmodan lyssnat på alla talare vet ni att en sak förenar oss – vi delar alla med oss av våra tankar, erfarenheter och drömmar - känslan av att framtiden faktiskt går att påverka.

Men tittar man på listan över alla talare kan man fundera över vems tankar, vems erfarenheter och vems drömmar det är som förmedlats. För visst har scenen äntrats av företrädare från alla partier. Men av de över 200 talare som stått på denna plats är de allra flesta män.

Och sätter man fingret på 1968, då det första Almedalstalet hölls, och går år för år framåt finner man den första kvinnan först 1979. Det var Karin Söder, då Centerpartiets vice partiordförande. Och sedan Karin Söder stod här för 30 år sedan har det stått en kvinna på scenen bara tre kvällar av tio. I år är vi två – jag och Mona Sahlin.

Jag tror att alla här idag delar min övertygelse om alla människors lika rätt och värde. Att mångfald berikar. Så därför undrar jag – hur kommer det sig att det är män som 7 gånger av 10 fått berätta om sina tankar, erfarenheter och drömmar. Består inte vårt samhälle av hälften män och hälften kvinnor? Jo, det gör det. Och det är dags att bevisa det. Nu.

För det handlar om gränser. Synliga och osynliga mallar som styr oss. Mallar som jag och många andra kvinnor har allt för mycket erfarenhet av. Upplevelserna må vara olika, men slutsatsen tror jag är gemensam. Vi kan aldrig acceptera dessa gränser. Vi måste ta itu med stereotypa fällor som säger hur män ska vara och vad de ska göra, och som säger hur kvinnor ska vara och vad vi ska göra.

För vem här idag kan säga att de inte trott att bebisen i blått är en kille och bebisen i rosa är en tjej? Vem här idag kan säga att de inte någon gång berömt dottern för hennes söta hårspännen och sonen för hans tuffa tröja? Vem här idag kan säga att de inte snabbare går emellan när tjejer bråkar än när killar gör det? Och vem här idag tror att det inte påverkar oss?

Missförstå mig inte. Jag är övertygad om att många kvinnor inte vill något hellre än att vara hemma och ta hand om sina barn. Det var vad jag själv en gång valde. Jag är övertygad om att många män faktiskt är mycket kompetenta och duktiga ledare.

Men jag är övertygad om att det finns ännu fler män som vill vara hemma hos sina barn, trots att männen idag bara tar ut 20 procent av alla föräldradagar. Och jag är övertygad om att det finns fler kvinnor som vill och kan styra företag. Trots att bara 3 procent av börsbolagens styrelser nu leds av en kvinna.

Problemet är att män och kvinnor inte ges samma möjligheter.

För jag vet att kvinnor också vill ha makt. Att även kvinnor har drömmar, visioner och idéer om hur framtiden ska utformas. Och jag tror att det är till nytta för alla. För om fler bidrar blir vi starkare, inte svagare. Om fler bidrar blir vi rikare, inte fattigare. Vi ska ta till vara all kraft och allt kunnande i det här landet. Mina vänner, det är dags att spränga gränserna. För det bär vi alla ett ansvar.

Jag vet att det är många som säger sig vara för jämställdhet. Men vi menar faktiskt olika saker. Centerpartiet tror att vi får jämställdhet genom att ge kvinnor rätten till samma frihet som män. Men socialisterna dom gör så att kvinnors liv begränsas. För sanningen är att socialdemokraterna vill stänga dörr efter dörr på jämställdhetens väg. Deras besked till alla som vill ge kvinnor fler möjligheter är - nej, nej, nej.

De säger nej till sänkta skatter. Trots att många barnskötare och kassabiträden nu får behålla mer av sina pengar än vad många löneförhandlingar någonsin gett. Visste ni att en sjuksköterska nu har 1400 kronor mer i månaden att leva för?

De säger nej till individuell lönesättning. Trots att vi vet att kvinnor tjänar mer på den lönemodellen än män.

De säger nej till att kvinnor ska få starta egna välfärdsföretag. Trots att vi nu vet att kvinnor tjänar mer som företagare än som anställd.

De säger nej till hushållsnära tjänster. Trots att vi vet att det underlättar för många kvinnor att göra karriär.

Ja, Socialdemokraterna med Sahlin i spetsen slänger sannerligen igen dörr efter dörr rakt i ansiktet på kvinnorna.

Men låt mig vara tydlig. Jag tänker sätta min fot emellan. Jag kan aldrig acceptera att kvinnorna ska vara inlåsta. Kvinnor ska ha makt. Kvinnor ska få tjäna pengar. Kvinnor ska vara fria. Fria att välja sina egna liv. För vi är män och kvinnor i det här landet. Våra söner och döttrar ska ha samma möjligheter. Allas tankar, erfarenheter och drömmar är lika mycket värda. Låt oss aldrig nöja oss med mindre än så. Det är budskapet från Centerpartiet - Alliansens jämställdhetsalternativ.

--- Ungdomsarbetslöshet ---

Jag tycker också att det är viktigt att ungdomars situation diskuteras mer. Sedan maktskiftet har vi gjort en massa saker för att fler ungdomar ska få jobb.

Vi har halverat arbetsgivaravgiften för ungdomar under 26 år. Vi har gjort steget från skola till näringsliv kortare med mer yrkesutbildning och fler lärlingsplatser. Och tillsammans med andra partier i regeringen driver vi kravet på lärlingslöner. Vi har gjort det enklare att säsonganställa. Vi satsar mer för att unga ska kunna starta eget.

Ja, idag finns fler skäl än någonsin för landets arbetsgivare att anställa ungdomar. Använd de möjligheterna!

Men även om regeringen gjort mycket räcker det inte. Jag erkänner det. Vi behöver göra mer. Vi kan inte låta ungdomarna starta sitt liv i arbetslöshet. Det måste bli enklare att både komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden.

Det är därför jag tror att det är dags börja tänka annorlunda. För när allt fler ungdomar vill starta eget kan vi inte ha ett företags- och innovationssystem som passar min generation. Ja, bara det begreppet lär väl skrämja bort en och annan ung.

Vad unga gör i dag är att de startar företag på helt andra sätt. De tänker lokalt och globalt samtidigt. Man ser nya lösningar, nya marknader och nya affärsmodeller. Jag tänker på grabbarna hemma i Böleäng i Umeå som nu exporterar trumljöd över hela världen. En export som de hoppas snart ska omsätta 15-20 miljoner per år. Det nytänkandet är precis vad Sverige behöver. Låt oss ta till vara det.

Det är också dags att vi vågar diskutera LAS. För när ungdomsarbetslösheten år efter år, i högkonjunktur såväl som lågkonjunktur, biter sig fast på skyhöga nivåer – då kan vi inte gå omkring och låtsas att LAS fungerar fint. För ska vi vara ärliga så gynnar LAS främst min generation. Ska vi vara ärliga riskerar LAS snarare att leda till inlåsning än rörlighet. Och vill vi verkligen att småföretagen ska skapa fler jobb, ja då måste vi också se till att de kan säkra den kunskap och kompetens de behöver för att växa.

Alliansregeringen har gjort mycket. Men Centerpartiet tycker inte att det räcker. Sverige har inte råd att låta en hel ungdomsgeneration sitta på läktaren. Så alla ni ungdomar som är här idag, och alla föräldrar som har ungdomar hemma. Ni ska veta en sak. Centerpartiet tänker inte vara tysta. Vi kommer aldrig att lämna en generation efter oss. Jag lovar er – vi tar fajten!

- - - Klimat och miljö - - -

Väder och vind är ett av de vanligaste samtalsämnena för oss svenskar, särskilt nu på sommaren. Och det är nog ingen slump att många av våra käraste sommarlåtar handlar om just väder. Tomas Ledins "Sommaren är kort", Susanne Alfvengren "Som stormen river öppet hav" och Ted Gärdestads "Sol vind och vatten".

Idag är väder och vind inte bara ett samtalsämne i sommarstugorna. Det är också storpolitik. Det är en fråga som presidenter, kungar och ministrar samlas kring stora bord för att diskutera. För vi står inför en utmaning som kanske är större än någonsin tidigare. Klimathotet är på allvar.

Vet ni att långt ute på Antarktis istäckta vidder har forskarna borrar sig ner 800 000 år i isen. Borrkärnan av is är en tidsresa. I lager efter lager kan man följa precis vad som hänt med koldioxidhalten i atmosfären under olika årtusenden. Och i borrkärnans allra översta centimetrar kan man se det korta ögonblick vi människor levt här på jorden. Och allra överst i isen ser vi industrialismens barndom. Där ser man varenda förändring i rök, koldioxid och kolförbränning. Man ser mänsklighetens avtryck. De smutsiga fotspår vi har lämnat efter oss.

Men det här är också fotspår från våra framsteg. För det som inte syns i forskarnas iskärna är de enorma välståndsökningar vi gjort på så kort tid. Man ser inte att människor blivit friskare och rikare eller hur klyftorna minskat och allt fler människor

nu får mat på bordet. Man ser inte flygplanen, TV:n eller Ipoden som berikar våra liv. Man ser inte att vi fått det välfärdssamhälle som vi alla så starkt värnar.

Idag står vi vid ett vägskäl. För framstegens smutsiga fotspår har kommit ifatt oss. Och som vanligt vid ett vägskäl finns olika viljor om vilken väg som är rätt. Ska vi stoppa världen, eller se möjligheterna?

Mitt val är enkelt. Jag väljer både ökat välstånd och minskade utsläpp. För jag tror att vi kan fortsätta utveckla vårt välstånd och samtidigt lämna efter oss en grön miljö till våra barn och barnbarn.

För resan mot det hållbara samhället har redan börjat, tack vare ett förslag från Karin Söder och Thorbjörn Fälldin. För det var de som redan för 30 år sedan föreslog att vi skulle införa en koldioxidskatt. 1990 blev den verklighet. Sedan dess har vi minskat koldioxidutsläppen med 9 procent samtidigt som ekonomin vuxit med 48 procent. Mina vänner, vi har visat att det går att öka tillväxten samtidigt som vi minskar utsläppen.

Och jag är stolt över att vi nu tagit nya steg. Tack vare Centerpartiets pådrivande roll i regeringen har Sverige idag världens mest ambitiösa klimat- och energipolitik. Alliansen är överens om att vi ska ta ledarrollen mot ett hållbart samhälle.

Och en ny opinionsundersökning visar att fler tänker som Centerpartiet. Svenska folket säger att det faktiskt går att förena tillväxt och klimatansvar. Vi har alla ett ansvar för att vi ska lyckas – konsumenter, politiker, organisationer. Och inte minst företagen. För här ljuder svenskarnas hejarop. Över 80 procent av svenskarna tror nämligen att svenska företag kan medverka till att minska klimat- och miljöproblemen.

Men glappet mellan var vi är idag och vart vi ska är för stort. Bara fyra av tio svenskar säger nämligen att företagen gör ett tillräckligt bra jobb när det gäller att ta ansvar för miljön och klimatet. Det är för lite. Klimatet kräver mer.

Jag vet att många företag anstränger sig hårt. Att de ser över vilka fotspår de lämnar efter sig till kommande generationer. Jag vet att de funderar på nya lösningar. Men som Centerpartist och näringsminister vill jag också rikta en tydlig uppmaning till landets företag. Vi måste alla anstränga oss mer. Det finns en förväntan, en marknad och en efterfrågan. Se det! Klimatet kräver mer! Svenska folket kräver mer!

Jag vet att det finns många klimatsmarta idéer, inte minst hos de små företagen. Det är därför vi här idag föreslår ett nytt klimatkonto för näringslivet. Låt en del av koldioxidskatten gå tillbaka till de företag som vill vara med och utveckla framtidens klimatsmarta produkter. För vi måste klara av att finansiera smarta klimatidéer i tidiga skeden. På så sätt påskyndar vi omställningen mot det hållbara samhället.

För vi måste våga tänka nytt. Och här tror jag att vi alla har en del att lära av er gotlänningar. För ni sitter verkligen på en gulds katt. Ni har råvarorna, naturen och människorna. Tänk vilka fantastiska möjligheter ni har att gå före, och visa hur landsbygd och stad går hand i hand för att möta framtiden.

Och ni är redan föredömen. För här på ön reser sig nu allt fler vindkraftverk mot skyn. Ni skapar grön el och gröna jobb. Och idag berättade Svenska Kraftnät att man vill bygga en ny kabel till fastlandet. Mitt besked till er idag är – ja. Låt oss bygga kabeln. Låt även fastlandet få ta del av er förnybara el – det gröna guld.

Och tänk om Gotland kunde visa vägen på fler områden i den omställning vi så väl behöver. Tänk om Gotland blev ett pilotområde för förnybara bilar. Hur hela ön fylldes av tysta, miljövänliga bilar utan avgaser. Tänk om Gotland blev en motor i biogasutvecklingen.

Och tänk om Gotland inom en snar framtid ligger mitt i en Östersjö som börjat återhämta sig. För vi har satsat en miljard på havsmiljön, förbjudit fosfater i tvättmedel och stoppat svartfisket så att torskbeståndet ökat. Ja, idag är Östersjön på väg att bli ett hav där torsken åter leker och barnen kan lära sig simma. Det är något vi alla kan glädjas åt!

Idag engagerar sig alla partier i miljöfrågan. Det här gör mig extra glad eftersom hoten mot vår miljö var det som en gång väckte mitt politiska intresse till liv. Och jag måste erkänna att det genom åren har varit rätt ensamt på miljöbarriaderna. Men samtidigt oroar jag mig för hur gröna alla egentligen är. För bakom den gröna fasaden döljer sig ibland inte mycket.

När jag lyssnar på miljövästern kommer jag att tänka Tage Danielssons saga ”den stora ordransoneringen”. En saga om hur Vår Herre en dag bestämmer sig för att det nu får vara slut på detta ”evinnerliga babblande”. 100 miljoner ord per person fick räcka. Och varje gång någon använt en ny miljon ord lät han en liten klocka ringa i örat.

Orden räckte för de flesta. Men tre personer drabbades av den stora ordransoneringen. Den första var prästen. Den andre var reklammannen.

Den tredje som orden togs slut för var - hur märkligt det än kan låta - en politiker. Mitt under en TV-sänd debatt började plötsligt små korta signaler ringa i politikerns öron. Han hade bara tio ord kvar. Han blev så paff att han stannade upp, och helt spontant utbrast ”Jag har pratat så mycket strunt så jag håller käften.”

Jag ska villigt erkänna att jag ibland funderat på hur många ord jag själv har gjort av med genom åren. Det är nog en hel del. Därför är det viktigt att orden också omsätts i handling. En slags ordkompensation. Fagra ord måste vägas upp med handling.

Det är det vi gör. För ett år sedan föreslog jag här i Almedalen att miljöbilar skulle befrias från fordonsskatt. Imorgon blir det verklighet. För tre år sedan talade jag om att vi måste ta oss an klimatutmaningen. Nu har vi världens mest ambitiösa klimat- och energipolitik, fylld med både höga målsättningar och viktiga åtgärder. Ton för ton redovisar vi hur vi ska minska klimatutsläppen. Twh för Twh ska den förnybara energin byggas ut.

Därför vill jag idag rikta en uppmaning till oppositionen – börja ordkompensera. För dom åtgärder som ni presenterat för att nå era uppumpade mål räcker inte. Ni kommer bara halvvägs. Därför säger jag till miljövästern - ge besked här i Almedalen. Vad är

det ni tänker göra? Jag har frågat tidigare. Men inte fått något svar. Vet ni inte? Eller vill ni inte berätta?

Nej, miljövänstern. Börja ordkompensera. Det är dags att fylla de fagra orden med rejäla åtgärder. Annars kommer de små klockorna snart att börja ringa i era öron.

--- Det svenska ordförandeskapet i EU ---

Mina vänner, hur trevligt det än är att få vara med er här ikväll så är det snart dags för mig att lämna Gotland. Imorgon har jag förmånen att ta emot europeiska kommissionen som kommer till Stockholm. Som ni vet blir nu Sverige ordförandeland i EU. Tillsammans ska vi leda Europas 500 miljoner invånare. För kom ihåg att det svenska ordförandeskapet är inte regeringens. Det här hela det svenska folkets stund i världspolitiken.

När vi nu tar över ordförandeklubban är det också en tid att minnas vilka framsteg det europeiska samarbetet har gjort. Och hur snabbt samhällen kan förändras. Minns att det bara är 20 år sedan vi såg muren genom Europa falla, länder demokratiseras och gamla grannar återförenas.

Så låt oss ägna en tanke åt alla de runt om i världen som slåss för samma rättigheter som vi i Europa tar för givna. Jag tänker idag inte minst på alla de människor som protesterar på gatorna i Teheran för demokrati och mänskliga rättigheter. Vårt budskap till er är tydligt: Vi hör er röst! Varje röst ska räknas!

En viktig händelse under det svenska ordförandeskapet är klimatmötet i Köpenhamn där världens ledare samlas för att sluta ett globalt klimatavtal. Det blir en stor uppgift för Sverige, statsminister Fredrik Reinfeldt och vår miljöminister Andreas Carlgren. Men Sverige och EU står väl förberett. Vi har redan tagit oss an utmaningen. Vi är 27 länder som är beredda att minska utsläppen med 30 procent till år 2020 om vi får ett globalt klimatavtal.

Vi har visat ledarskap. Och det gör att jag är hoppfull inför hösten och framtiden. Men jag är också hoppfull för att jag tror på exemplets makt. För om Sverige och Europa kan visa hur tillväxt och klimatansvar skapar nya jobb och nya möjligheter - ja, då kommer fler att följa efter.

Och vi kan visa det. Det finns så många goda svenska exempel på klimatsmarta lösningar. Vi kan visa hur man får värme ur avloppsvatten och hur man bygger hus som minskar energianvändningen. Vi kan visa hur man med hjälp av solceller, biogas och vindkraft ersätter fossil energi.

Sverige kan bli det gröna Gnosjö som världen så väl behöver. Och kanske kommer man en dag inte bara att tala om tigerekonomier utan också om bäverekonomier – länder med entreprenörer, ivriga som små bävvar, som lyckas kombinera ökad tillväxt och hållbara lösningar.

--- Avslutning ---

För hopp är precis vad vi människor behöver. För vi lever i en tid av finanskris, klimatkris och jobbkris. Ibland känns det som de enda som har högkonjunktur är de som gör svärtan till de svarta rubrikerna.

Men jag tror att ur alla kriser föds något nytt. Det föds nya möjligheter och nya chanser. Och så är det även denna gång. Och om vi redan åstadkommit så mycket på så kort tid, vad kan vi då inte göra framöver?

Om sex månader vet vi om världen har fått ett nytt globalt klimatavtal i Köpenhamn. Och nu är hög tid för alla goda krafter att samlas. Nu är tid för alla företag, organisationer och konsumenter som vill se världen ta sig an klimatfrågan att agera. Öka trycket på världens beslutsfattare. Höj era röster så att de ljuder inte bara till Köpenhamn utan också till beslutsfattarna i Moskva, Peking och Washington. Säg ja, säg ja. Vi kräver ett klimatavtal!

Den dag som världen lyckats ställa om. Den dag vi lärt oss att öka välståndet samtidigt som miljön blir grönare. Ja, den dagen vi inte längre behöver ägna oss åt att tvätta bort fotspåren från våra framsteg. Den dagen kan vi vända blicken mot framtiden och låta möjligheterna blanda oss.

Vi har tankarna, idéerna, modet och viljan. Och jag tror att den bästa dagen är den dag vi har framför oss.